

Das aposten dar an man gechling möecht sterben
zu fürchen ist. auch vil beleidigung durch heimlich
Ebung. vnd alle die mit langer kranckheit beladē
das iar schwerlich leiden. also schreibt petr' de. ma

¶ Von den stemen der welt

Man volgt her nach von den menschen die vnder
inen vnd er worffen seint. die werden das iar ha
Eln miteln stand in iren sachen vnd hendeln wide
villen en rpfinden vnd er faren werden. dar zu er
nit schweren. haubt kranckheit beladen zusüerch
Ben. ab gang. eins. hoch gewaltigen. dem zeich
er wag vnter worffe dar vm rit Lyeben gnten fr
arm vnd reich. befiehlt euech dem almeiching
nd seiner lyeben muorer. Bye kan vs wol helffen
ller not. wan es spricht Salienus es ist nit vn pū
eüt die kein ornung haben. auffir leben das die b
erben. dan es wiert gar oft gesehen. das maini
ck. mensch vfer von dissier welt dey nit recht du

¶ Von dem römischen küeng.

Was dem Aller durch leuchngisten. fürsten vñ h
Barimilian. römischen. König. sein küniglichen
den. diss iar zu steu beuitch ich den selbigen die se
separt haben Vnd in seiner küniglichen. wü
scheinen. wirt der spruch Bauds im psalter.
er her zer pricht den rat der völecker vnd fer w
en rat der fürsten. vnd der rat got des heren ble
wig. die himel werden vkuaden sein gerechi gke
n eisene. rat wirt sy straffen. Bar vm hat das vol
se mur melt vnd hat betracht die schmach her. r
as wöil ver sten der. ver ste. es vnd hapt mit leid.

¶ Von allen kristenlichen fürsten.

Bye heren das iar syg zu den ver fluchten B üere

vat monom
uikz d ma
nou minan
mon xun jo
no mwa
Lndu xvouu
uba **S**uzr
ndi m. wboj
I uas mawt
ly un **D**eu
Eoum mmm
nguy w me
nd mdu mwe

Don m
om xx u
wy mb o
pmi nyl
uomj com
wz d
vmb m na
om mwy
mno m
muro
vmmu
mwo

Zlabel. fcm augustinesiu in sanghufy

Ulrichsbibl. 5h

2

Tractatulus de miseria curialium e ditus per p̄clarum virū dominum E

neam siluium de peccolomb^o poetam laureatum ad reue
rendum patrem dominum iohānem episcopum Existē
sem dignissimum Incipit Eneas siluius poeta **Salutē**
P D dño iohāni de ewch p̄picaci ⁊ clazo iuris p̄sulto

Sultos esse qui regibus s̄uiunt vitāq; tū miseri
cem tūq; miseriāz ducē curiales Vereor ne me
q̄ me arguāt mihiq; maledicāt si hac eplā q̄ tibi
scriptur^o sū ondezo nec em̄ d̄erūt q̄ me p̄ncipibus d̄fer
rāt ⁊ hostem reddere curēt. quōz homines videoz ab eoz
obsequijs arcē. Nam q̄ post hoc inquiet illi atria regum
frequētābūt. si se futuros illic miseros intellexerit **At e**
go nō id ago vt p̄ncipib^o derogem. sed illis potius mag
nis leno molestijs **Instant** q̄ plima assidue ⁊ nobiles. et
magm viri. q̄ regum aures obtundūt dū in curiā sūmis
p̄cib^o recipi postulāt quos cum neq̄āt reges aut vtiliter
recipe. aut honeste repellē in magq; p̄tea sūt anxietate
Gracia mihi non odiū hēri debet si quē ex hys monu
ero curie regis vt suapte renūctiet **Nec** timēdum est id
meis scriptis fieri vt regum aule d̄serāt **Erit** em̄ semp
stultoz numer^o infmit^o q̄ vitā btāz atz apud reges solūo
do iudicet mueniri **Sz** dicēt aly caue ne diuis aduēseris
p̄ceptis. dū regū suades euitari s̄uicia. cū petr^o p̄nceps
aploz. ⁊ caput ecclie. subiecti estote. dicat omi crea ture
hūane p̄f̄ d̄ū. siue regi q̄ p̄cellēt. siue du cib^o q̄ ab eo
missis **Absit** aut a me scel^o hoc vt apostolo cōtradican
Nel regib^o dicā non esse parēdū cū ⁊ veritas in euan
gelio. reddisq; sūt cesaris cesari. **Iussit** q̄ sūt dei deo ⁊ cū
q; ⁊ romanos pauli doctor gētū dicat om̄is am̄ia po
testatibus sublimiorib^o subdita sit. non est em̄ potestas
nisi a deo **Lamo** igit ⁊ ego **Obedite** p̄ncipib^o vris om̄.

nes populi. subicite vos sublimioribus potestatib⁹ om̄s
gentes. s; memineritis qz petrus ppter xrum vt subicia/
nū iuz non ppter opes. potētias ⁊ honores. At ista nō
sunt contraria meis scriptis si cū ppheta dixerim. Noli/
te confidere in principib⁹ in filijs hominum in quib⁹ nō est
salus. **P**retēa q̄ plures obiectōs alias quib⁹ te respōso
rem p̄stuo si qui sint qui me amplius velint impugnare
Ego ad rē ip̄az veniā si p̄us quid me hoc disputare p̄pu/
lerit paucis absoluēt. **V**enitor meus filius qui mortuo
patre postumus nat⁹ est paternūq; nomen tulit. adoles/
centie sue florem apud antiquū ducere **M**ediolanēsem
huius modern ducis patrem pegit. affect⁹ qz tandem cu/
rie tedijs domū redijt. vxozē duxit. filios genuit et vsq;
in hāc diem vitā quietem laudatāq; degit. **A**d hunc cum
duo senenses iuvenes admodū nobiles. accessissent ⁊ an/
regi seruire p̄duceret. p̄cūctati fuissent sic respōdit. **M**e/
nippus cum adolescens apud **H**omerum. **H**esiodūq; di/
uersa d̄ozū scelera legisset ea licita esse. atq; honesta cre/
debat. **N**am q̄ dñ faciūt quis non arbitretur honestu in/
Dic vir postea fact⁹ cū illa tanquā turpia. p̄hiberi legi/
bus animadūteret. incert⁹ cum philosophos adiit scisci/
tatur⁹ ab eis que non esset optima vita. sed neq; philoso/
phi satis fecerunt cum inter se dissentirent. ⁊ aliq; volup/
tatem. aliq; vacuitatem dolorū. virtutē aliq; quidem vero
cum corpisq; et fortune bona simul coniuncta vitā dice/
rēt p̄stare beatam. **I**ncertior igitur ille multo q̄ aña ut
verbis vtar. **T**herenci. **C**onsulere mortuos decreuit ⁊
ad m̄feros penetrauit. ac ex **T**hiresia qui ⁊ ipse vates di/
uiātozq; fuit vbi scz vita foret beata p̄quisiuit. **C**ui cum
vates diu respōdere negass. in aures tādē suffuras. apud
briuos viros optimā vitam hoc est felicitatem inueniri.
Enchies quoq; **l**ibozum rex. qui se p̄ceteris fortunatissi/

una dñy d̄quod p̄cedit d̄ ego v̄d̄ p̄ dñm d̄ oxi. illa

mū reputabat. apolliem consuluit quis suo tempore fe-
lix esset. ptemisit oraculum. regias opes. ⁊ apparatus. atz
Aglaū quēdam archatē modici ruris cultorem qui me-
tas agelli sui. cupiditate nunquā excesserat felicem esse
respondit. **N**os igit iuuenes si quō viuatis optime q̄ritis
minime reges adibitis. **N**ā cū ipsi felicitatis exptes sint
felices qui sibi ditati sunt nullo pacto p̄nt efficē. **Q**uipe
q̄d principibus seruiētes nichil sibi libertatis relinquūt
vt ea p̄sequi possint quib⁹ potiti multo sūt q̄ aurea mise-
riores. **V**irtutes em̄ **D**i iuuenes felices vite sūt effectri-
ces que a principū domicilijs exclusē si quādo casu aut er-
rore limē ingrediūt. euestigio fugē cogūt p̄rite sinistri s
moribus quib⁹ in altis pallacijs uiuitur. **Q**uod si tpus
differendi daretur monstrarem vobis om̄s homiēs stul-
tos esse. qui vitā habētes aliā in q̄ possint honeste vsa-
ri. in curijs principū se precipitāt. **S**ed abest ocium iteo
vos tātum moneo vt agrum hūc histriones ⁊ adolato-
res ⁊ alios metē sinatis qui nigra. in candida vertunt.
Nullus est em̄ viris bonis apud principes loc⁹. nulla e-
molimenta laborum. ⁊ vt **I**uuenalis verba resumā. mi-
noz est hodie res here q̄ fuit. hec eadē cras detrahet ex-
iguis aliquid. **S**ic siluius genitor. **P**lli vero ab in sano. p
proposito reuocati domo manere at sibi et musis viuere de-
creuerunt. **A**t paterna vox minus in filio q̄ in extraneis
potuit. **N**eqz em̄ me pater ab obsequijs curie potuit euo-
care. quāuis sepe et multum. ne me post principum vespa-
nias irem perditum. admonuerit. **S**ed exptus sum p̄-
tea q̄ prius non credidi. veramqz patris sententiam in-
uenio de qua libet me nunc in hac epistola distrtare. **Q**ui
qz iudicio tuo cuncta remittere. **N**am et tu annis cōplu-
rimus inter aulicos canes latrauisti. **V**idi te apud **A**-
bertū cesarē hōrato in loco. ⁊ cū te p̄mo noui orator su⁹

in basilienſi ſtilio bñdictōne ſibi ex patrū cetū petebas
tū is regni ungarie diadema mortuo ſocero ſuo ſigifmū-
do ceſare. ſuſcepiffet. Atque p^o quā Is quoque vita fūc-
t^o eſt nō em̄ triēmo toto imperavit ad nepotē ei^o alber-
tū auſtrie ducēte cōtuliffi c^o es aduc cōſiliari^o. Quāobzē
nō ſū neſti^o apud ignaros rerū me ſentētie poſſe detrahē
Quis em̄ infeliciter curiales viuere crediderit illic cum
tu vir qui haberis et bon^o et sapiēs ſemel curie vinctis i-
terū reuincieris. **S**z ego quoqz in eadē q̄ tu es cauſa qui
āms iā quidecim curialē ſeruitutē ſuiui. **E**t nūc eccleſias-
ticos et nūc ſeculares ſecutus ſū p̄ncipes. **E**t quāuis libē
nōnūquā euāſerim. mox tñ in vincula meapte redy. Ita
qz poſſz aliquis oppmari vt ſol^o aut cū paucis voluptati
b^o ciuē fruār. **I**dcirco memozes curie corā alijs deteſta-
ri ſicut apud Mediolanū qui Bernharomo p̄dicatozi p̄-
tractos uſurarios accuſabat vt p̄hibitis ab hys reliqz
ſol^o ipſe feneraret. **S**z longe aliter eſt. **N**ō em̄. qz placet
mibi curia p̄pterea verſoz in curia. ſz ne leuitate accuſer
qui gn^o vite receptū neſciuerim p̄ſequi. **I**dem et te arbi-
tror retinē. **A**ccidit em̄ nob̄ ſicut et piugatis. **S**ūt enim
admodū mlti qui viuēte piuge. matrimoniū dānāt et
vxoꝝ obitū cupiūt libertatis amore. ſēp qz illius ad co-
rintheos pauli mandati memmerint. **S**olutus ab vx-
oze noli q̄zere vxoꝝ. **A**tqz hy poſtq̄ libertatem ſunt aſſe-
cuti. mox alterā dueūt coniugem vt vix quidem exequias
defuncte valeant expectare. **S**ic enim hominum cacetes
vt vitam q̄ viuūt diuqz vixerūt. et ſi malam ſciunt mu-
tare tñ aut neſciant aut nequeāt. **V**nicoratus **I**nquit
ad eos qui ſuam vitam damnātes. alienam laudāt. **N**ā
faciam q̄ vultis inquit. eris tu qui modo miles. merca-
toꝝ. tu conſultus modo ruſticus hmc nos hmc vos mu-
tatis diſcedite partibus. **E**ya quid ſatis volunt. **P**lu-
rima ſunt mi Johannes que nos cogunt perfeuerare
Sed nulla eſt ratio potioꝝ q̄ ambicio. que tamquam

einula caritatis omnia fert onera. quāuis grauiſſima ut
honorib⁹ ſeculi ac popularib⁹ laudibus efferat Quod
ſi humiles eſſem⁹ . n⁹ ammā potius lucrari . q̄ vanā glo-
riam venari . ſtuderem⁹ . haut mihi p̄fecto ſeſe in hec re-
cipient tedia Ad eos igit̄ qui p̄pterea reges ſequi volūt
qz p̄latos ⁊ electos in curijs viros eſſe p̄ſpiciūt ſaluato-
ris noſtri hieſu vocē obiciā Sup̄ charchedra moyſi ſedēt
ſcribe ⁊ phariſei q̄ dicūt facite . ſecūdu op̄a eoz nolite fa-
cere Nō igit̄ quid inſignes viri ac magiſtri vite faciūt ſed
q̄ facē deberēt Imitari oportet Expēdet igit̄ ſeiſm̄ pri-
us . qui ſe dicare vlt̄ regibus . an tolerare labores . fa-
mē perpetim . ſitim ſufferre . contumelias valeat ſuſtine-
re Deinde p̄ſpiciat diligenter vtrum ex curia conſequi
poſſit quod ſuus deſiderat animus . mihi etenim anguſtie
apud p̄ncipes infinite . intollerabiles qz videntur . ⁊ que
homines optant illic nullatim inueniri Quo fit vt ve-
ram patris ſententiam arbitrere . de qua nunc altius trā-
ſiemus Repetenda eſt igitur paterna vox q̄ ille ſtultus
eſſe autumat ſingulos qui non coacti p̄ncipibus ſerui-
unt . Clara vox . dura tantum fortassis non nullis videt̄

Quibus modis ſtulti dicuntur ho- mines

Ed audi iam quo pacto p̄betur . **S**tulti quo
ad p̄poſitum noſtrum tribus modis dicuntur
Stultus eſt quicūque id querit q̄ inuenire non
poſteſt . **S**tultus eſt qui querit . a . quod nocet inuentum .
Stultus quoqz et ille eſt qui ſine p̄poſito ad q̄ tendit
complures habeat calles deteriorem eligit ⁊ periculoſio-
rem **U**t ſi romam petiturus cum ſibi due pateant viae
altera breuis atqz ſecura altera longa et plena latroni-
bus pergere vltimam velit **C**uriales igit̄ homines . aut
p̄ximam ſtulticiam incidunt aut alteram aut terciā **A**ut
enim q̄ aſſequi non queant inueſtigant aut q̄ inuentum

detrimēto sit querūt. aut semitam peiorē delegūt Quas
res tūc melius cognoscem⁹ si que sint curialū desideria.
et quos sibi p̄stituat fines p̄uiderimus

Quid querunt curiales

Qui videtur omnes qui regū vl' p̄cipū latera s̄i
pāt. ⁊ hōres querē famāqz seclī. aut potētā aut
diuitias. aut voluptates. nec inuitias ibo. nō nul
los esse qui se apud p̄cipes lucrari animas arbitretur
vt meritū tāto magis nāfesscāt quāto cū maiori piculo
militauerint De hys igit quinqz generib⁹ hominū dice
dū est nobis q̄ distare tm̄ vt sapiētes sint oñdēim⁹. vt fa
cile quis eosdez deliros. amētes. insanos. ac stultissimos
queat agnosce P̄ius tm̄ quā hec agrediar om̄s oratos
volo ne me quēpiā p̄ncipū carpe censeā. aut quouis pac
to serenissimo. diuinoqz p̄ncipi nrō friderico cesari de
trahē Nam etsi dicitur⁹ inter disputādū fuerim. vitiosos
p̄ncipū esse ac libidinū et stulticie seruos Nō velim ta
mē illud om̄ib⁹ asseribi Nec em̄ me latet inueniri nōnul
los v̄tutū ⁊ s̄ctimoine cultores. qui p̄ncipatus vicia
diuino quodam munere superent Queniamodum bo
ni apud gentiles p̄ncipes Augustus vespasianus Thi
tus Troianus et Anthonius pius Sūt habitī ⁊ apud
xpianos. Constantinus. Archadius. Honorius. The
odosius Carolus magnus et. quem Hambergā ve
neratur. Henricus sanctus quibus si vel pietatem vel
mansuetudinem. vel pacis amorē. vel iusticie zelum. vel
religionis effectm̄ requiris. Fridericum nostrum nulla
in re minorem inuenies. tantuqz abest meis vt sibi scrip
tis velim detractare vt eius laudes illustrare et versib⁹
quo ad possim et oratione soluta decreuerim. Nec nunc
me eius curia detineret nisi sua bonitas me allexisset. sed
me quanta sit curialium infelicitas ostensurum. Nō q̄
ipsi. et alij pauci quos equus amat iupiter. sed quid cō

inueniuntur q̄ tunc inueniuntur inueniunt non inueniunt q̄ tunc

omino in l. hinc nibe. etiam non in le. compari in. ut in
muniter principes agant referre oportuit. Quod si omnia
qui inferius mala recederent in nostri principis curia in
ueniri dixerim aperte metior. nec minus mentiar si nihil
horum illis esse cotererim. nec ego quepiam momorderim quia
sic est hominum vita ut plerumque mali ubique quam boni reperiantur

Incipit ps prima de hys qui apud principes honorem querunt

Quod tua intentio est quod fatui sunt qui principibus habe-
ret disputando monstrare. Itaque illos agrediamur
qui. tanquam appetentes honorem principibus serui-
unt aduersus quos libet cum Iuuenali exclamare. **M**edici
media perfrondite venam. Delirant enim qui propter hono-
res principibus famulantur. Ad quorum expurgandas
mentes non meis scriptis. sed ellebro potius esset opus. Quis
enim vex honorem in aulis principum dixerit inueniri. **D**a-
tur honores in curiis non secundum mores et virtutes
sed ut quisque ditior atque potentior est eo magis honora-
tur. quam vniuersum pauperum. tam etsi prestanti virtute predictum
regum aliquis sublimauit. **A**udio quid obicis fuerunt
non nulli dicis obscuronati loco atque mopes quondam
qui nunc omnes sunt prelati. sic enim principes voluerunt
sed quos oro sic prelatos ais. nempe quos suis mori-
bus conformes inueniunt. quibus moribus. auaritie
luxurie. crapule. crudelitati. sic est sane placet auaro regi
qui pecunias undecumque refert carus est ebrius. **G**racus
est luxurioso qui virgines atque maritas sibi perlicit. **L**a-
rus est ebrius qui combibit. crudeli iocundus est qui san-
guinem quam multum effundit humanum nemoque acceptus
est. **N**emoque ex paruo statu prefertur alijs. nisi magno
aliquo facinore sese principi conciliauerit. **A**t hic non
est verus honor nec stabilis qui ex radice venit non bona
vera gloria. ut inquit Cicero. est illustris ac pervagata

nūltorū et magnorū vñ in suos ciues. vñ in priā. l' in omē
gñ^o hoim fama meritorū q̄ nec principes assequunt nec
qui seruiunt eis cū vicis omēs fere sint dediti Nec bonū
aliquid agant nisi fortuite At trāsēūt r̄ urbem tibi meli
nabūt homines denudabūt capita. cedēt loco. salutes di
cent. man^o osculabuntur. ita est certe At vbi transieris
digitos retrotēdent. subsanabūtq; tibi. et ille est inquit
qui principē nostrū seducit. q̄ bellum suadet. qui rectiga
lia auget. qui onera nobis importabilia cumulat. qui ver
so pollice quos vult ex nobis occidit. q̄ dñ dēq; ems p
dāt ne sub eius hīrānīe diuti^o sim^o Quismodi est ho
nor curialū. qui si te quisquis es oblectat. nō verebor te
stultū atq; insanū affirmare qui oblectacōes tuas in re
fallacj̄ varia atq; cōmō falsa reponas At vero parasi
torū vocib^o quātū tribui debeat. qui te cenarū gratia lau
dāt tuipse nosti Preterea hystriones atq; ioculatores et
toti^o vlgī laudes quas vir prudēs p̄nihil reputabit. q̄
nulla est vera laus nisi a viris pueniat laudatis **H**oc
q̄ omēs curie seq̄ces. nō quibus p̄sint sed a quibus p̄en
dātur inspicunt r̄ alti^o semp̄ euolare nitūtur At qui cū
omēs p̄cesserint ipsis etiam regibus incipiunt infidē. q̄
inexplebilis est humane glie appetitū. c. i postq̄ te de
ris semper **L**iceroms illud habebis. **Q**uidquid est em̄
q̄uis amplū sit id certe parū est. tū ut cum est a iquid ā
plus est **I**nsup philosophorū sentētia ac p̄sertim **A**resto
tilis in honoribus nō esse finē ponēdam qz r̄ res incer
ta r̄ in potestate alteri^o. r̄ qui seruit honori. et hu^o seclī
fame. necesse est ut multa faciat mūt^o. interdū pl^o homi
b^o q̄ deo fūire cogit **D**uo igit tñ sint hōres alē virorū bo
norū alē mltitudinis. stult^o est q̄ p̄mū apud reges venat
qz mueniri ver^o honorū nō potest vbi vtutes nō regnāt. q̄
vero alterū q̄ritat mltō stultior est. qz et rem p̄m cōsā se
quit et vicōsā. r̄ instabilē. r̄ incertā atq; h̄y quitē p̄petuis
cruc iatib^o affligūt. cum sibi p̄ferri plurimos r̄ sepe in

dignissimos videat Nec qui honoris est auid^o nnsquam
magis q̄ in curijs angitur

Incipit secunda pars de potentia

Quis iam satis de honore sit dictū nūc ad potētiaz
transeam^o Dulchzū videt nō nullis apud p̄r c̄
pes esse potentem. cultorē vocari regis. p̄cipere
alijs. bellū indicere. pacem sponē. posse obesse et p̄des
se q̄ plurim^o Sed multi decepti sunt dū posse apud re
ges plurimū quesuerūt apud Neronē claudiū tā potēs
se ganus fuit. vt apud capceos Imperatori. cum grege
Laldeo sedeti sol^o hic in vñ administraret. Scdm illud
toti^o orbis caput venerabat Et quippe si ante ipsū o p̄s
sa cesaris senect^o fuisset hūc vnū populus angustum vo
casset. sed nulla est apud principes diutna potētia. nul
lusqz stat^o debilior. null^o incertior. nullus infirmior est
q̄ ei^o qui apud principē videt esse potentior Sunt emuli
m̄lti simulātes odia Omnis potētia magne inuidie sub
iecta est. Incidūt suspicōs. parāt insidie. p̄strepūt. vndi
qz delatores Atqz vt ocul^o p̄ minima vestucā t̄bat Sic
principū grā offensiūcula vel minima cadit interdū et n̄
test apud Atrianū Impatorē delatorū voces adeo valu
erūt vt amicos quos ad sūmā p̄uererat p̄t^o hostiū loco
habuerat Sed ad Seganū rege visue salutarī sicut se
ganus et tam esse potēs ut ille fuit At hic vnica episto
la principis captus est. per vrbem vincto duct^o ad spec
tandū et in sacras litteras quot Saul quot dauid quot
Salomon ex hys qui apud se potentes erant occidi iul
serunt Abimelech. quia potentem apud se vidit. ysaac
ex regno repulit. forsitan et interfici iussisset. nisi digitus
dei cum illo fuisset. Critonem sue nutricis filium. q̄ sibi
ausus Philippi patris laudes comparare fuisset. Alex
ander macedo sua manu interemit. Extant nostri tem

poris admodum multa exempla. que consulto fugio. ne
cui videar detraxisse De magno regni apulie Senestabo
nemo me dicere prohibet. quia tuta est in morte repre-
hensio Die apud reginā Johānā patrio in loco fuit. po-
tentiamqz suam confirmiorem putabat quia et stupris
sele insinuauerat. at regina conuerso in ailū amorem. p-
cussores ad illum nocte transmisit quo mortuo alios sibi
concubinarios substituit Perrarissime qui apud reges
perpetuo sint potētes. sepe qui heri placuit hodie displicet
Nullum est in atrijs principum manus studium q̄ ut
alios de gradu precipitent. et se erigant Potentatum q̄
libet appetat Nulla inter curiales habitat fides. non fra-
ter a fratre tutus inuenitur. nec patri filius. nec filio ig-
noscit pater. quilibet sibi studz. om̄s preferri volūt. om̄s
mandare Siquis potens est nulle circa se oculos habet
et totidē linguas ad rumam ei asperiantes et vnus hinc
alius. illinc premit. nimum multos timere habet. quia
multum potest. et illum om̄s oppugnant qui principi g-
tior existimat Ruūt turres q̄ iuxta flumē site ppetue ise
aque cursum recipiunt Quid tu facies qui ex vnus vo-
luntate dependes. in cuius amore nec ferro nec plumbo
sed cerasixus teneris q̄ vel infrigidatus amor excuciet
vel ire feruor eliquabit. Non om̄b^o tantum arridet for-
tuna quantū cācellario nostri cesaris Caspar Schlicgh
q̄ vel miranda vati clementia vel singularis virtus at-
qz prestantia q̄ in paucissimis hominibus reperit. apud
tres cesares inter firmiores potentz redidit. Alios ve-
ro vix vniquā vidimus in curia successores tales esse. q̄
les apud aīcessorem fuere. Precipitari vero plurimos
ex gradu cernimus ita ut quāto prius honoratiores ac
potentiores censebantur tanto exinde debiliores inhono-
ratioresqz fiant. et sint inimicis gaudio. Amicis vero
et propinquis et sibi dolori. molestie. atqz dedecorū. Est
autem hic eorum fulgatissimus finis qui apud principes

uel honorem vel potentiam queritant. quos in terrore tam
manifesto cōphēlos nō arbitror mihi negari stultissimos

Incipit tertia pars de diuitiis

Quē diuitias psequamur quas minime dubiū
est cū plures mortales in curiales carceres attrax-
isse. qui cū oratio laborem se ferre dicūt. senes vt
in otia tuta recedēt. quidē vero Iuuenalis referūt verba
Cum ego figam aliquid quo sit mihi tuta senectū. a tege-
te et baculo Ad quos possem saluatoris nostri simonem
referre. qui tam difficile dicit intrare diuitū regna celo-
rum. q̄ per foramen acus trāsire camelum Quo fit vt
stultum sit diuitias querē. et specie patrie celestis amitte-
tere. Nec mihi quisquam timorē famis adducat quasi
non habeat crustus. Unde alet pauperes suos Aposto-
li naues et retia relinquentes. Ut Inquit Ieronimus
Presi diuitiis preferuntur. sed ista fortasse nimium re-
ligiose dicuntur. nec talia sunt que vulgo probari que-
ant. **A**lgamus igitur pingui muneris. confiteamurq̄
Iuuenali et Aristoteli ad felicem vitam opus esse diuiti-
tis. quia non facile emergunt quorum virtutibus ob-
stat res angustia domi Sunt qui se posse putant diuiti-
as cumulare principibus seruentibus At hy vt diuiti-
tas comparant libertatem vendunt nec tamen diuitias
assequuntur. Nam si tibi princeps vel beneficia contu-
lit. vel fetida concessit ul' res alias est largitus tāto ma-
gis seruire teneris quanto maiora sint dona. Quod
si aliunde nescis ex gregorio discito Cum. Inquit e-
nim ille. augetur dona rationes etiam crescunt do-
norum Quod si tunc ex curia velis abire cum diues
es factus. mox ōnia pdidisti. Inuenit causa. submittit ac-
cusator. pūceris reus etiā nō pmissi criminis. auferūtur
bona. et ne p̄qri vmq̄ possis eripit et vita Si vero in cu-
ria p̄seueraueris. pūcit te ad quīs impia regis esse patū

Fre in bellū. per latrones trāsire. nauigare in mari. ma
nere in pefce. mille capitis adire pericula **I**ustum atz in
iufū exlequi mandatū ridere et flere cū rege. laudare q̄
laudat. vitāpare q̄ vitupat. **N**ulla tibi in verbis aut in
operibus libertas superit **Q**uid igit̄ ftulticius est q̄ di
uicias p̄ tot tormēta pgerē. cū fit manifesta frenelis. vt
Juuenalis aut locuples moriat̄ egenti viuē vato **N**onne
p̄terea deliramentum est qz duo vel tres cumulauerint
opes om̄s liberalitatis munificēciā expectare. ⁊ nō poti
us infinitos respicere. qui dū regib⁹ feruūt ad extremā
inopiam sūt deducti **J**am dabitur. inquit **P**erfi⁹ **J**ā
iam donec deceptus et expers **N**ec quitquam functo su
spiret nūmus ni imo diuitib⁹ nōnūquā diuitie dari solent
sicut in mari feruntur aque. nemo pauper quamuis diu
et admodum vtiliter seruerit tantū p̄remy reportabit
quātū diues exobsequio puo **N**ō em̄ seruicia in curijs p̄
cipum sed persone ponderantur. **N**am et paruos parua
decētz mignos munera m̄gna **N**ec donare reges solēt q̄
nequeant cum libido fuerit auferre. **I**ta qz nec rem do
natā. si velis alienare potueris nec in aliud regnū transf
ferre. nec ex ea quitquā disponē q̄ regi non placeat **N**on
sunt igitur tue h̄mōi diuitie quibus non potes vti pro li
bit⁹ **Q**uid q̄ neqz testandi facultatem habebis. **N**am
qz si liberis careas nemo tibi. nisi p̄nceps erit heres **S**i
assint filij nisi et hy p̄ncipi seruiant non succedent tibi
Taceo q̄ diuites necati iussu eorum sint qui eos vitauē
rint **S**olent em̄ p̄ncipes sic nonnullis multa largiri si
cūt et nos sues pascim⁹. vt eos postquā impinguate fu
erit deforemus **S**icut de seneca longinoqz legimus quis
propter diuitias interemptos **J**uuenalis affirmat **H**ys
versibus **¶** **T**emporibus diris igitur iussuqz neronis
¶ **L**onginum et magnos senecae p̄diuitis ortos **L**au
sitet eg regias lateranorum obsidet edes **¶** **T**ota co
hors p̄cierunt em̄ et laterani propter diuitias **S**ācte

Sancte igitur scriptum est et vere quod qui amat diuitias fructum non capiet ex eis. **A**nde quod paucissimum Reges que sua sunt donant. recipiunt enim ut donent. que nec vera sunt dona nec iuste possident. **L**ucius vix regnum ullum inueniat quod non sit partum vel contumacium fraude. **Q**uid est quod iuste largiri principes possit. **A**nde pecunie. **A**nde localia veniunt que apud principes sunt nisi ex raptu vel venditione iusticie aut ex spolijs ecclesiarum. **A**t ista sunt iniquitatis premia que regi prodesse neque tibi utilitati. si donata fuerit. esse potest. **R**eliquum igitur hanc diuitiarum cupiditatem quod vix implet avarus pecunia et avaro. ut inquit **J**eromimus et **S**eneca prius dixerat. tam deest quod habet quam quod non habet. **S**ecundum scripturam dicentem quia non perdit diuitie in tempore ultionis. diuites enim cum interierit non sunt omnia et non descendet cum eo gloria domus eius. **Q**uiamus obsecro tamquam nihil habentes et omnia possidentes. **V**ictus atque vestitus. ut iterum **J**eromimi verbis utar. diuitie christianorum sunt et has potens est dominus nobis absque ministerio principum tradere. **D**iuitias vero apud reges si non inuenimus vel tales inuenimus quas longe fuerit melius non inuenisse. **A**t hec de diuitijs libasse sufficiant.

Incipit quarta pars de voluptate que subdividitur in quinque

Ex quibus in vallo demonstratum est stulticie operam dare qui propter opes principibus famulantur. **N**unc admodum tempore ut de voluptatibus disseram in quibus multi mortales beatitudines posuerunt. **A**tque imprimis epicurus a liquo magno quam philosophi nostri temporis magis verbis quam factis reprobant. **N**am quotiens est obsecro vel theologorum que voluptatibus non fuerit. **Q**uamobrem si que forte inuenitis qui aspiciuntur oculis pulchritudinem rerum. **N**on odore ullo non tactu non sapore capiat. excludatque auribus omnem suavitatem. **V**inc homines et fortasse pauci deos

apicios pleriq; aut iratos putabāt In orōe p marco Le
lio Liceronē dicentē inuenim⁹. quib⁹ in vrbis om̄s quinq;
sēsus tetigit quib⁹ voluptates hauriūt Lūq; due vie sint
quibus habencia vita p̄tinet altera virtutū altera volup
tatum Illa deserta inculta. atq; niterclusa frōdib⁹ ⁊ vir
gultis hec sēp hoim̄ frequētia terit ne quisquā est qui vo
luptates non seq̄tur suntq; ad modum mlti q̄ tāquā vo
luptatibus fruituri **O**bsequia p̄ncipum amplectūt q̄ q̄
stultissimū sit ope p̄ciū fuerit ostendisse **A**c de volup
tate q̄ oculis p̄cipitur p̄mū dicamus **O**blectātur non
nulli dū splendidos equites conspiciunt. dum bella ge
ri exercitusq; concurrē viderint dū ludos dū Jocos dū
pulchros equos dū picturas dū seritios dū panos pur
pureos aureos dum mirificas vestes insignes vrbes e
gregias domos. alta pallacia mazmorea tpla. sculptu
ras testudies viridātia p̄zata. lautos fontes. flum̄ia se
ras serenū aerē. mōtes ad applicos amenas villas orna
mēta ciuitatū ⁊ hōmoi cetera p̄plectāt **A**t hec mltō io
cūdiōza sibi b̄uatis hoim̄b⁹ q̄ curie obligatis **N**ā q̄
szuicio regis mancipatus est inbellis non vt spectator sz
ut miles aderit ⁊ hac atq; illac cōcersabit ⁊ hostē ferire
seq; tuēi magis q̄ oblectāre ocl̄os cogitabit mliēs nō itu
ebit nisi cū regi placuerit cūq; illas videbit q̄ alijs sibi ḡ
te sibi molestissie sit ornate vestes hoib⁹ pl⁹ m̄uide q̄ vo
luptatis p̄beebūt ⁊ alienos equos ⁊ meliores ⁊ nitidio
res q̄ sui sint nō letabit̄ inspexisse Jocos atq; ludis p̄rar⁹
intērit lateri regio semp̄ assistēs **P**allacia vero tpla pic
turas mltō facilius spectare mercatores atq; b̄uati hoī
nes q̄ curiales p̄nt Lūq; reges pare suoz regnoz limi
tes exeāt vrbes inspice nōm̄si v̄m⁹ regn̄m̄ inspicere pote
ris **N**ec q̄ apud alios gētes. sit specōsū videri tibi copi
a dabit̄. ea quoq; q̄ in campis sūt visu delectabilia raris
sima. inspicias in cameris clausis quasi captiuus. **N**ec

esse non potest. sed in modis suis. ut in modis suis.

vnq̄ exhibis nisi cum rex vel venari voluerit v̄t alif ani
mū relaxare quo tūc fiet cū maxime velles domi mane
re cūm uiues agros coopit s̄z cū solis seruore c̄mūd^o
ardebit Sed marcs plerūqz sub pecto squalida pulueri
b^o pars maior curialiu nec in coreis atqz tripudys femi
narū delectatio dat cū illa tu inspicias q̄ in aliū fert et
te ne dū spernit sed etiā odit nulla dies est inq̄ res nul
le nō videas q̄ tuū cōturbēt ammiū semper tibi ante ocu
los murti sūt. osculariqz manū persepe cogeri q̄ velles
trūcatā videre. facilibz pl^o amaritudinis q̄ dulcedinis
visus tu^o ex curia reputabit At est in auditu dices

Sequitur de voluptate auditus

Magna curialium delectatio dū nouitates totius
orbis sapientissimos viros loquētes. dū gesta vi
roz magnorū. dū cautus. sonosqz audiūt musi
corū Credo qz hoc plerosqz deipe. sed metēdum est huic
pti ne quis oblectaturus aures curie se astrigat. ac mo
lestiā p voluptate peipiat Nam q̄ tu mihi de nouitati
b^o ais abs negocio confuto Lū plura prestantes occisi
spolia facta. raptre cōmisse. victores mali qz victi boni se
pius referant Viros autē sapientes qui de morib^o ac na
ture secretis disputēt. quiqz hystorias referant non em̄
per adulacōs apud principes accipes q̄ si nōnūq̄ orato
res aqz philosphi disti adessent orationesqz corā prin
cipibus habent nō tamen dulce eos illic audire vbi cū
metu loquūtur q̄ in scolis vbi sūt libri qz ad veritatē nō
ad cōplacentiam fantur Hinc est q̄ athenis dum libera
ciuitas fuit. et rome dum consules rem publicam iuber
nabant litterarum studia maxime floruerunt. In cu
rys vero quilibet sermo per adulacionem habetur. nihil
ad verū dicitur cōmendantur mali. bonioz vituperatur
Sūt qui veterē narrāt hystorias. s̄ mēdose atqz fūse his
toris clavis non credit s̄ fabellis in quib^o fides adhibet

Pl^o guidoi de calūna q̄ bellū troianū magis poetice q̄
hystoriace descripsit. v^l marilio de Padua q̄ trāslatos
imperij q̄ nūq̄ fuerūt ponit vel Vincentio monacho q̄
salustio Justino Quinto Lucio Plutarcho Suetonio
p̄stātissimus auctozib^o creditur Scitaristas vero ac can-
tores q̄uis curia soleat optimos habere pl^o em̄ hoc ge-
nus hominum q̄ phōz ac poetaz p̄ncipib^o placz nō ad
tuā sed ad regis audies voluptatē **L**ūqz dormiē aut ali-
ud op^o agē velis tū potissime istoz somis ac cātib^o inqui-
etaberis **O**mib^o hoc vicū est cātozib^o. m̄q̄ **D**racius
inter amicos vt nūq̄ inducūt aim cātare rogati ni iussi
nūq̄ desistant **Q**uo fit ut cū nolis audias cū velis nūq̄
eo compareant **E**t tan̄ hys singulis calendis cogaris ali-
quid elargiri **Q**uid q̄ omnia gurgiorum atqz rixarum
sint plena **U**nus alteri m̄diat **I**ncrepāt seiuicē blas-
phemie in deū sāctosqz iaciūt on̄s m̄cōfusa loq̄t tot cla-
mores sūt vt vix focū q̄ p̄pe te ē valeas audire quilibet
sua facinora narrat cū derogacōe alterius **I**lli patriā su-
am laudāt ⁊ alienā vitupant spurcissima vndiqz verba
psonāt n̄lla in verbis modestia n̄lla reuerēcia n̄llus pu-
dor scurre sēp audiunt v^l detrahētes vel ruptantes **N**ā
hys solis libtas est q̄tq̄ l^o facē velit v^l dicē **A**t hec si quis
sapiat surdus potius esse velit q̄ audire

Sequitur de voluptate tactus

Adeo iam de Tactu pagam^o in quo ven^o potissir-
me dñat quā nōnulli rex ignari blādissimā in cu-
rys esse confidūt **E**x eo errātes q̄ mulieres eos
amare p̄suerūt vestib^o sint ornati qui crimes v̄tilāt qui
tozneamētis m̄sint qui canūt. qui correas ductāt. q̄ sp̄ le-
ti atz hylares inueniūt sicut curiales esse vidēt **S**ed mi-
nime ita est vt ḡta sit hys ven^o **N**ā siq̄ ē muliē q̄ hos aāt
nō tñ eis se credit quos loq̄ces agnoscit **F**actatores. in-
stables plurimi amatores nisi forsitan aliq̄ est q̄ famam

puifaciat. tūq; multi circa vnā pcurrunt. nec vllā sine ri-
uali diligas **H**inc rixe. p̄tencōs. odia. verba. infōū. ver-
bera. ⁊ homicidia. nllas nutrire modico poteris. cū assit
qui mltā p̄mittat veniet alē q̄ te pulchrior aut acceptior
Nulla tā fidelis q̄ vno p̄tenta sit viro **S**epe cū aicas pe-
tes aut aliū cū ea inuenies. aut iste illam ad aliū repies
Quod si tibi ḡta obtigerit ⁊ fida puella nō poteris. nisi
raptim aut p̄furtū. esse cū illa **N**eq; fuire regi ⁊ amori
poteris. qz vterq; insolēs dñ^o est. ⁊ q̄ hoiez totū vult si-
bi **A**de q̄ ne dū amā sed nec p̄iugē in curia pudicam
suab **S**iq; tot sūt vndiq; p̄ci. tot formosi iuues. tot p̄-
missores. tot leene **N**ec castissia p̄iūx resistē tot impugna-
tōibus possit **Q**uod si p̄bissia fuerit deferēda est tū cum
dictum curie p̄ncipū moneāt. siue p̄iūx sit. siue p̄cubia tūc
anxietas mētisq; dolor aim occupat. qz nec cū amata re-
manē. nec illā ducē tecū potes. ⁊ instabilitatē femine re-
manētis. c^o est in hora mutari. semp suspectā habebis
Fuge irrifios atz detractiōs q̄ fiūt amatis. diurna discrimi-
nia **P**ōtera suspitiōs **O**mnia hec cū sint b̄natis ḡuia
curialib^o certe importabilia sūt **N**ec usq; mi^o q̄ in atrys
p̄ncipum tactus oblectatur

De voluptate gustus et odoratus

Sequit̄ alij duo fns^o odorādi atz gustādi q̄ p̄ti p̄-
iūcti sūt p̄tim disiūcti **N**āq; cū ferclā reboletia sa-
pidaq; p̄medi^o vterq; sens^o letatur **S**i quis aut̄
flox ⁊ vngētoz sequat̄ fragrātiā nō gustū. sed odoratū
iuuabit. ⁊ offitiū suū oderatus amittet cū in palato cib^o
masticabit **A**t hy quib^o in solo palato cib^o est causa viuē-
di sūt stulti. et pecudū vita nō hoim sectatur **N**ā ⁊ apo-
stol^o eos vitupat quoz d^o venter est. rem nāq; damna-
tam sequūt. q̄ quis plurimi velit p̄ptēa regib^o obsequi vt
bibē atz edere maxime possit **E**t qz p̄ncipes optimis vi-
nis atz cibarijs vesti seq; eisē sperat. potaturosq; cū re

gibus se pfidunt At sicut musce pigues mensas . sic isti i
vnetas dñoz popinas insectant quavis regalib⁹ eplis
magis musce q̄ isti potiantur

Quando cibant dantur in curia

Quodam igitur apud vastidiū regule quanta sit
curialiū edendi atqz bibendi voluptas . que sane
tūc optima est cū fames adest atqz sitis Cūqz nec
ista nec illa . ptrahit At in curia praro ante meridiez ci-
baria distribuūt . quo tpe non famelicū . sed rabidi sūt ho-
mines . quibusdā vero expectatō longa debilitatis spiri-
tibus appetitū surripuit Alij modico pane uel caseo pre-
gustato orifitiū stomachi clauserūt Quo fit vt alij foret
quicquid apponit et ad crapulā impleāt Alij vero mini-
mū sumē neqūt . interdū in ortu diei ⁊ añ lucē ferclā sūt
apposita q̄ nisi comedis vsqz in noctē Jeunabis Nec cū
stomachus offitiū fecit . nec appetit⁹ adest . cū post meri-
diez prāsus fueris rursus ip̄t⁹ horā q̄ pponit nūquā in
suo tempe cibus affert On subite mortes atqz intesta-
ta senect⁹ . et orexis et fomit⁹ . ⁊ iliorū dolor et calculus
et morborum omnia genera

De vino curialium et cereuisia

Qualis cena sit . tm̄ vinū qd succida nolit lana pa-
ti . vt ait Juuenal . affert qd cū biberis insan⁹ fr-
as . acetosum . aq̄ticū . corruptū . pendulū . acerbū
alut frigidum nimis . aut tepidū . colore saporeqz malo .
Taceo illos p̄ncipes qui tm̄ cereuisiam n̄ potu prebent
que cum vbique ancora sit . In curijs tamen et amarū
lima . et stomachosissima est .

De vasis curialiū ex quib⁹ bibitur

Quod tibi vl' argēteo vl' in vitro dari poelā credas .
nāqz in vno furtū timef . in altero fractura Dota
Bigit⁹ ex ligneo cisso nigro ātquo fetido i c⁹ fūdo vex p̄

creta est In quib⁹ sepe dñi mixisse consueuerūt. Nec tibi
vni ciffus dabit. vt si velis vel aquā misceas vel pur⁹ bi
bas. sed in omni potabis atq; ibi mordebis vbi nūc pe
diclosa barba atq; saluosū labiū v^l immodissimū dētes fu
erunt

De vino regis

Interea vinū antiquū in tua p̄sentia regi ppina
bitur cuius tanta est fragrātia vt eius odore to
ta domus impleat. Habet ille muscatelluz. mal
maticū Pignētū ex gallis ex matrigali. ex rualia ianuē
si ex vngaria atq; ex ipsa grecia sibi afferri vna. Iube
bit Nec vinqūā tibi vel minū ciatū pmuicabit. quāuis
cordiaca crucieris passione. Quod si bonū vinū añ te sit.
non tñ iocūde sapiet. Cū melioris fragrancie tue hause
rūt nares. Velles nōnūquam bibere. sed non aude. nisi
maiores incipiāt. Nec famuli vinū apponūt. nisi post me
ridiem mēse q̄ si añ pecieris et importunus ⁊ peculās ⁊
ebriosus iudicaberis. nec tñ ignomia hac q̄ postulas ob
tinebis. Nec ad tuā sed ad maiorum sitim potabis. vinū
postquā in mensa fuerit p̄ mltas manus trāsibit añquā
ad te veniet. nec speres mūdari ciffum dū pincerne remi
scent. quāuis infūdo vex hereat vel intus quid ructaue
rit. Nam sicut in templis. aque benedictē sup infūdūtur.
Sic in curijs principū vinaria vasa quibus familie poti
tant in anno semel euacuata mundantur. Nec in vino
tantum. sed in aqua quoque cruciatus inest. Namque
si stomachus domini. Ut Iuuenalis inquit. feruet
vino ciboq; frigidior geticis petiē de cocta prunis. Qui
busdam in estate seruatur glacies atq; hac in feruori
bus vina frigeunt. Nec tibi vel minima porcio dabi
tur. maioriq; siti cruciaberis. quia videndo nihil gu
stabis.

De mappis curialium

Quid tibi de maxpis dicam. nigris. la ceratis vn-
ctis q̄ ne dū tibi vastidiū moueāt. sed manib⁹ ap-
plicāt teqz sequūtur si qñ ibi te volueris terge q̄
plures feriti madidas pingui iure in pp̄is in an⁹ desiccāt
vestib⁹. Hinc est illud abdomen q̄ in pectoralib⁹ curia-
liū cernis vt satius sit in stabulis porcorū q̄ in curijs cō-
medē dñorū. Nā illa feritia mensalia. nitida a duplicata so-
lis p̄ncipib⁹ seruiūt ⁊ indies mutāt. tua trūcis affixa tā-
diū iacent. q̄ diu a men⁹ a discerni possūt

De cibariis curialium in generali

Quid nūc cibaria ⁊ sūe voluptatem si potes. Nul-
la tibi alia mactāt aialia q̄ boues. capre. porci.
vel vrsi. Nec ista recentia vel paululū trita. s; p̄-
quā vetē inceperūt dispēsatores emē solēt. Nā quo mino-
ris emūt eo magis fruuntur.

De carnibus curialium

Armes tue frigide. bis cocte. immūde. insipide. ve-
tētes. feno ac carbonib⁹ plene. Nullis p̄dimentis
nullis salsamētis sp̄eb⁹ qz nullis apparate. Caules
putridi. rape marcētes ⁊ muscide. ligumia semicocta. Li-
cera pisfis fabis lētib⁹ infidū pulueribus atqz cineribus
mixta. caceus raro ad te venit. aut si venit viū⁹ est. ple-
nus ferimibus. vndiqz p̄foratus. seu s̄q̄lido saxo durior.
Butirū vetidū. lardū quoqz rāctidū tua vercula condit.
oua tūc apponūt tibi cū iā pullos alūt. pira poma mar-
cida vl' acerba q̄ nisi tu p̄medēs porcorū esca fuisset. oleū
quo tibi vl' pisces vl' caules ex coquūt de lāpadib⁹ sumit
vl' lucernis c⁹. vetore fugari sp̄etes possēt. q̄re illō fuisse
credēdū est pp̄t q̄ roē cū bathore heō lauari solebat ego
magnifico hero meo dño Baspari cācellario grās ago
q̄ me hac ex sentina det̄xit ⁊ ad lauta eius mēsa deduxit
q̄uis nisi ipse fuisset. iam diu curiarū tedijs resignassem

De piscibus curialiū

Eo psequar ceptū iter. Disces tui salsi. lucei. carpones et allecia. si natalitiū fuerit poteris et luceū nō salū gustare odore vetētē ve lāguillā colubro pgnatā aut hos pisces q̄ apud cloacā vrbii nutriūt. Si q̄s tibi nobilior piscis appōet q̄ziduan⁹ erit aut corrupt⁹.

De pane curialiū

Panis tu⁹ niger et adeo dur⁹ vt vix gemis dētib⁹ frāgi possit. Et q̄uis eodē p̄cio sepi⁹ alb⁹ et niger panis emat ne tñ asuescas albo sp̄ nigro pasceris. Volūtqz dñi assidue inter se et suos disparitatz notari. q̄uis nec voluptati nōnūqz qz vsui fuerit.

De verculis curialium

Vla insup vercla semp eadē sūt facile tibi in aim qd̄ p̄medēdū sit scire poteris. q̄ res admodū voluptatē diminuit q̄ solz voluptatib⁹ irritari. Possit foelitā hec aliquis tollerare nisi meliora p̄ferri p̄tinuo cernēt sicut curialib⁹ accidit q̄ dum sordidū panē terūt. dūqz in morē equoz l' ortum vel speltam forant.

De piscibus dominorum

Mportari dño mllū cernūt at quē nullū. nullū inq̄ quē curlica misit l' thauro mōtane rupes. Nāqz vt satiari p̄ncipū senētia possit guttura nō suffiti ut nostra flumia nec maria. Dū piscatores p̄xima q̄qz scrutāt retib⁹ nec piscē sinūt in vicinio crescere. ecce moraliū qui longi latiqz pectoris squillā dño defert asparagis vndiqz septā c⁹ cauda ne dū familiā sz hospites quoqz si qui affuerit. p̄uinasqz despicit. Ille murenā adducit ex Sicilia. q̄ inē stillā caribdimqz cepit dū auster se p̄tinet quid accipēsores. temulas turtucas aut alios pisces enumerē. Quicq̄ in s̄qs suau⁹ alit anī p̄ncipē ponit atz id

l'assū l'oleo vene frano l'vino coctū optio int̄ odoriferas
herbas intueberis **M**axia int̄ psices inuidia tibi accrescit

De carnibus dominorum

Quod minor int̄ carnes inuidia erit . cū ceruū . leporē . apzū . capzeā . castora . phasianū . pōicē . gruē . pauonē . oricen . gallinā . turtos . merulas . vicedulas . ardeas . anseres . hedulos . agnicōs . cunicōs . aspiolos . ⁊ quicq̄ volat aut quadrupedat saporis egregi forantē p̄ncipē videas **A**tqz hec egregie condita . pulmentarijsqz p̄parata suauissis . que cū respicis nihil ex hys que ante te sūt mordere potes . sed expectas et ad sotij dicitis . **E**cce iam dabit nob̄ semesū leporē . aut aliquid de clunib⁹ apzi . aut assū iā cōgelatū aromatico iure ad nos mittet iā pulluz iā duas auiclas destāabit . sed euanescit om̄is cogitatus tuus . **N**ā curialibus nihil horz porrigit̄ . nisi fortasse ob cruciatū tuū aliquid socio tibi assidenti mitteret̄ . quo scires illū p̄ncipi te cariorē **N**on nūq̄ et tibi tantillū dabitur . non quo te satures . sed quo magis afficiaris tedi o q̄ suaves sint epule principis sciens

De pane dominorum

Panem ante dominū niueum ac molli siligie factū aspicias ad quem pistandū proprius eligitur et magno stipēdio retinet̄ artocopus quem si tangē volueris increpatas ꝑcucieris qui panem tui cauisti non receperis nec in tactum heri dimiseris

De boletis dominorum

Quod si ver fuerit et optata tonitrua cenas maiores reddiderit redūt tubera terre ⁊ vsqz alibia deferūt boleti opti q̄les edē solebat claudi⁹ an̄ illū in q̄to venenū vxoz sibi porrexit curialb⁹ aut viiles ⁊ ancipites fūgi an̄ponūt̄ et in quibus sepe mors edē

De pomis principum

Poma principis etia sunt qualia sorores dicuntur
hesperides habuisse . et in hys solū oblectari po-
tes . tā em odorifera sūt vt nō solū p̄m̄quos . s; s;
lōge etiā stantes odore suo p̄fūdāt . Tangē tñ illa non
poteris aut quotus pacto gustare

De caleo dominorum

Alfeus ex farina placētāq; deducit sudās . cecus
pinguis . ex ouib; fact; . q̄ solū serpillo . cū suauissi-
mis herb; depaste sūt . **S**tructoz . structorē intēa
saltāt; p̄ domū et cironomantē volanti cultello ante do-
minū diū; gestib; leporē atq; gallinā sectantē spectabis
q̄ te nihil hor; pmittet recipe seu tangē quib; oblecteris
Nuis est qui reb; in istis voluptatē esse curialib; credat
qui non potius penā ingentē . cruciatūq; maximū reco-
gnoscat **A**n non silimū est hoc tormentū illi q; poete fin-
xerūt de tantalo q; nec in aquis bibē nec in pomis edere
pōt . q̄uis ad mentū sibi vt; q; ptingat **Q**uicquid in mē-
sa princeps assidue fabulatur tacēdo dicēdoq; fat . cū
tu nec loqui nec hiscē audeas **M**ā si mutire p̄sūpseris
aut nūtu aliq̄o significare q̄si cattus p̄ plantas educeris
foras . ac v; latro vel fur vocaberis vel adulter . **H**is

De tedis in seruis curialium existenti

Maxima q̄q; dom; . vt Iuuenal; ait . suis est ple-
na supbis . Ille panē magno cū murmure porri-
git . ille indignat; q; se aliq̄o poscas . et q; se stante
recūbas aut non vidēt famli mēse defectū . aut si videant
negligūt emendare **S**epe tibi v; panis v; vinū dērit .
Nec tñ poscē audearis . si v; aquā vt vinū domes l' acetū
vt pisces immergas vel sal vt carnes aspgas vnq; petie-
ris importun; diceris **D**e numero tibi sedētū tedia . sed
maiora illoz sūt qui stantes fuit et quotiens aliq̄o mor

des ipi tecū hiāt ⁊ aerē solū capiūt qui solis pascūē cena

De dapibus curialium

Et reliquus

Eo accipe molestias alias Sūt in curijs diuerse
dapes Nā raro mi^o quatuor vclis cena pat^r At
nūq̄ ista ex ordie vt optares dabūt Semp q̄ vl-
timū velles erit primū Lū pane satur⁹ ⁊ vřso plenus fu-
eris tūc cibaria meliora porrigent Ut vl stomachat^o re-
nuas vl ad craplam tuo cū magno dāpno cōmedas. qđ
si quis casus meliores eplas initio mense pcesserit mor-
ille ex oculis auferēt Est em magna mistris diligentia ne
diuti^o res p̄ciosiores esse in mensa pmittant Nā ⁊ impo-
nendo tardiusclī ⁊ in leuādo celērimi sūt Aspice insup in
parablīde quot man^o enatēt circa carnes. quot cultelli fe-
stināt q̄le piclīm illic mā^o aponē. nisi q̄s forte ferreā ciro
teca recepit sicut apud strigoniēse archiep̄m illū qui añ
p̄ntem sedus fuit florentinū quē dā fecisse cōmeōrat. cō-
tigit em nōnūq̄ vt alienū quis digitū aut porciūclīm ma-
n^o accepit atz momorderit vituli carnē vl bouis existiās

De mensa curialium

Ense in curijs vñdiqz circūdāt edētib^o. cibaria su-
p caput tuū ⁊ humeros afferūt. sepe sup te us-
totū effudit Sic te p̄mit. ille ruptat. ⁊ in facie tuā vomit
mē vclīm ⁊ vclīm m̄gna fit mora t̄pcqz longū exspectādo
cōsūt cū interi nec assurgē potes nec spūē nec s̄ creare. ni-
si scurrarū vel nūero h̄i. Nūq̄ certā cōmedōi est hora
si tñ in ip̄o mēse initio nō affueris cena m̄ime letaberis
m̄ltaberis aut gurgijs affitieris. aut v̄gis acerb^o p̄cui-
eris Int hec neqz porros neqz cepe nec aleū. qz venenū
ab Oratio dicit. cōmedē poteris. nec igit que p̄ncipes
edūt. Nā illa tuū ventre dēdignāt. nec q̄ rustici forāt. qz
vetorem dominis ingerunt gustare permitteris Ac si
illis crāssis et nullo sapore p̄ditis vteris dapib^o in quib^o

et si voluptas esset aliqua cessaret tñ. q3 otinuc sūt ⁊ mu-
tabiles. Nā voluptates .vt Iuuenal' affit. rarioꝝ vsus
pmēdat. Atz hys in reb' tñ dēst vt gaudiū aliq3 inter-
cedat vt male iudicare nō existimē qui sūmā in eis mise-
riā summāq3 cordis afflictionē posuerit. S3 stultum atz
imperitū vulg' hec tedia nō amādūtet. solūq3 suspensas
ex basi vestes ac sublimes respicit in equis milites. ⁊ cū
opes. argētū auxz familoꝝ cateruas. ⁊ ornatū exterioroꝝ
intuef. miserias interiores nequaquam considerat. **Ac**
Seneca summa prudētia vir istos. inquit. quos .p. felici-
bus aspicias. si non qua cernūtur sed qua latēt videritis
inferi sunt sordidi turpes. **Ad** similitudinem suoru pietū
extrinsecus culti. Quo fit vt curialibus qui ppter irrita-
menta gule principibus seruiunt. nedū ciues priuatos
qui cum iocunda coniuge inter dulces liberos caste ⁊ p-
ce comedunt vel ruricolas qui medias pariter oues
castaneas molles et mitia poma cum lacte forantes ni-
tidi fluminis vndas ex hauriunt sed ipsos quoq3. qui in
trepidimibus retraz. vl' in pontibus vl' ad ecclesiāz fal-
uas medicāt. sine cūctatōe pponant cū illis nec ex senten-
tia accedat qđ appetūt. nec si successerit ppta melioꝝ
beacioꝝsue fiant. Sūt igitur om̄s stulti qui ob has cau-
sas in regis famulatum sese recipiūt.

Incipit quinta pars principalis de **illis qui se apud pncipes aias lucrari arbitrantur**

Queterū cū ab initio dixerimus quosdam esse quic-
quam anime consulturi regalibus sese dedūt ob-
sequijs. Estimant enim consulendo regibus. vti-
litatem rei publice promouendo. Pupilli et viduarum
tuendo causas afflictis et in opibus succurrendo. tanto
deo magis placere quanto cū maiori tedio ista pagunt
Sed respondendū est et hys ne qui stultiores sint alijs
sapientiores omnibus videantur quāuis ego neminem

aduc cognouerim qui non suū aliquod tpale comodum
apud reges insectaret **F**ingamus tñ aliq̄e fore quē sola
salutis anime ratio mouerit **A**n ita est vt hoc in curia si
bi possit obtigere. **C**onsulem^o ne nos viro bono in ob
sequijs vt se regis immergat **P**utabimus ne sic aiam
lucre fieri **M**ibi hercle nō verisile in curijs p̄ncipū .vbi
tot vitia regnāt .vbi tot irritamēta ab exercicio vtutum
subducūt .viz aliq̄e bonū posse pseuerare. **N**amqz vt
fessor bonus in equo retrogrado et calcitroso excuciet.
dilabēqz tādē .sic vir iustus apud reges defluet vl' inui
tus rerū licentia ac luxu et tot infidys .tū vitioz .tū ho
minū circūuentus nequitys **D**eclinabit a via et in scopu
los ruet ventoz viribus actus ⁊ tēpestatib^o q̄ cū plato
in atheniensi curia .pspexisset fugē potū^o statuit q̄ inter
tot vitioz inquinamenta manē **C**ognoscito igit̄ teipsum
qui seq̄i curiā statuis .et anplatom sis maiorāmauer
tito .et vtrum plus tibi viriū ad resistendum male con
suetudim sit quā illi soportet in curijs omnibus obsequi
cōmunicare qd̄ habes .suire tēporibus versari naturaz
et regere nec non ad tēpus huc et illuc torquere et flectē
cum tristibus seuerē cum remissis iocundē .cum semibus
graunter .cū iuuetute comiter .cū facinorof audacter .cū
libidinosi luxuriose viuē .q̄ nisi feceris nec magn^o in cu
ria nec diuētus esse poteris **S**ed replicabis fortasse ni
si illū ipm̄ platonē quē fugitasse curiā sepi^o scripsi .p^oteri
us tū ad diomsiū silice thirānū p̄cisse illiqz fuisse **S**ic
est ut ais .sed vide qd̄ sibi obtigerit **N**āqz vocat^o ab illo
p̄ doctrine spem cū thirāni vitia corripuissz thirām frau
de venundat^o est **N**ec is sol^o ex sapiētib^o irā p̄ncipis ex
ptus est **N**ā et senonē phm̄ senem admodū **P**halaris
thirann^o omi cruciat^o genere dilacerauit **A**naxagoras
nobil^o phūs ab anacreūte cipriorū rege occisus est **B**o
heti^o iussu theodizci regis interyt **L**onga mora esset si
quos viros bonos necari p̄ncipes iusserunt enumerare.

voluerim. nec mihi quisquā aut moysen v^l Heliseum aut
alium q̄ piam pphetarum cōmemorauerit quasi ⁊ sibi li
ceat q̄ viris diuinis pmissū extitit. Nec em̄ cū regibus
illi māserūt sed functi legatione q̄ deus eis mādauerat
abierunt **S**ol^o ioseph apud pharonem moratus est q̄
ordinatio diuina p salute populi illuc trās miserat. ⁊ ve
nūdatio fraterna f̄atebor ⁊ mauritium ⁊ . **M**artinum
militasse ⁊ principibus seruiuisse. sed ille vt scitus cristia
n^o. est cū tota mox legione tebea truncat^o est capite. **H**ic
vt vir sanct^o est ⁊ regia castra dimisit. ⁊ in obsequiū dei
se sequestrauit **S**ciebat em̄ vir sac^o qz pupilloz ⁊ vidu
az cause ad principes nō ingrediūt. qz nūq̄ s̄ctificatus
apud eos s̄batū. qz venal^{is} est om̄is iustitia. qz impudic^o
ois fimo. qz nlla misericordia manet. nll^o religionis sel^o
nulla caritas sed inuidia ⁊ ambicio t̄mo dñatur quibus
obstistere fortissimi esset homis. et pl^o diuina q̄ humana
sapiētia. ⁊ q̄uis ip̄e esset s̄ctissim^o. nec t̄n militiā illā se
qui amplius voluit. nec alijs imitādū suo exemplo demō
strauit. Nec saluator crist^o noster interrogat^o quid faciēdū
esset ad vitā psequendam **V**ade dixit et regibus seruito
sed vade inquit ⁊ vende omnia que habes ⁊ sequē me nō
principē. sed me. nō regez. s; me. nō curiā. s; me inq̄ di
xit sequē **V**ides igit^r tibi vir bone q̄ pp̄t aiaz seq̄ris curiā
ne pp̄t curiā illā p̄das. qz mlti sūt ibi laquei. mltā offen
dicla. mltē insidie demonū. durum est ambitioz frenare
auaritiā p̄pescē inuidiā domare. **N**ā nec irā cohibē. luxu
riā coartare dū semp̄ inf̄ ista v̄seris **S**i q̄s t̄n adx̄o sibi p̄
ditū scit talētū vincē vt ita possit. ⁊ tāq̄ sol immaculat^o
in luto v̄sari. si pōt picē tangē ⁊ ab ea nō inq̄nari. si pōt
ignē ingredi ⁊ nō vri nō veto illā curiā sequi **N**ā meritū
tāto grādus asseq̄t q̄nto piclosius militauerit **S**z psua
sū est mihi nemiez esse q̄ curie fuiendo nō poti^o vincatur
a vicis q̄ vitia vincat **D**ociles em̄ imitādīs. vt **I**uue
nal^{is} v̄ba recenseaz. epib^o ac p̄raues om̄es sū^o **I**ngenesi

quoque diuinū oraculū est in hunc modū **S**ensus enim
et cogitatio humani cordis in malū pna sunt ab adole
scencia sua **N**on suaserim igit vlli curys immorādū **N**ā
et anima . vt dixi . discrimini magno supponit . et . vita se
pe añ tempus amittitur . quoniam vel principū desiderio
fauebis . ac spōte vltro suis vicys arridebis et animā poi
disti . vel increpabis malos mores . accusabisq; scelera
et irā in te principis experieris **L**irrus pforū rex **A**rpa
lo familiari suo admodū aima caro vt rephensū in se vici
um filios epulandos in conuiuio dedit **L**ambises cunus
dam ex carissimis **Q**ui se de ebrietate corripuerat filium
sagitta transfixit **N**ec tu **A**restotilem mihi obities sūmū
philozophū **A**llexandri magni castra sequētem . **N**escis
enim qua voluptate hoc egerit . **E**t an sibi libertas fue
rāt aliter faciendi **A**t secuti sunt allexandrū complures
aliq **L**alistenes philozophus **L**rito frater **L**isimachus
miles et philozophus insignis **L**alistenes dū adorare
more persico **A**llexandrum phiberet trūcatis manib⁹
et pedibus . effusis oculis . et auribus āputatis miseram
vitam in carcere ducere cogebatur **L**ui cum lisimachus
in remedium erūnarū venenū obtulisset leoni obiectus ē
Lrito cū allexandrū patris philippi laudibus detrahen
tem redarguissent ab eadē . vt supra retuli . in cōuiuio est
occisus **S**tulti igitur sunt meo iudicio . et ut arbitroz tu
o **J**oannes amātissime et qui ppter superiores causas
et qui ppter anime lucrum seruitia principis amplectū
tur **Q**uoniam vel qđ querūt nō assequūtur vel pernitio
sas res querūt vel p viā spinosam et ancipitē pğūt cum
ad finē quē cupiunt tutissimis possint et quietissimis iti
nerib⁹ . pficisci esset go iā satis factū hys q̄ abinitio ppo
sueri⁹ posseq; iā eplaz claudere s̄ aduc q̄ plures alie mo
lestie curialū de qb⁹ nō erit abs re q̄ breuē meminisse

De dormitorio et lectisterniis curia

Purima inter dormiendū sūt tedia Sepe **Q**uam
in asserib⁹ dormiendū est in paleis nudozq; solo. in
vento. in pluuia. in frigorib⁹ **S**i plumas fueris
affecut⁹ ad pediclas pulices. culices. et alias infinitas vl
mordētes. vel detrimētes vetentes bestiolas te ppara **N**ūq;
sol⁹ dormies nisi cū sotiū cupes. lintheamina unimūda.
vetida. lacera et quib⁹ nouerrime pestilenciū sūt mortui ti
bi dabūt **C**omes adūget scabios⁹ qui se tota nocte frica
bit. alius tussitabit. ali⁹ vetido flatu te pyrgebit **I**ntēdū
et lepro⁹ tibi cōiacebit. alius frigid⁹ est et vestimenta ad
se rapit. alius febre calidus. et lodicem cū omī tegimēto
supra se iacit. semp vel ille tibi molest⁹ erit. vel tu sibi vi
deberis tediol⁹ **D**ormit frequēt in cōmūi vbi vel decē sūt
vel viginti. vbi vn⁹ stertit. alē pedit ali⁹ calceos iacitat.
nūq; añ mediū noctis est silentiū. veniūt ebriū dormitum
cōfabulāt. garrūt. ruptāt. rixant. p lectis pugnāt. et se
inuiçē cedūt. surgūt mingentes **S**epe apud stabula sunt
cubilia tua. et equos fremitātes. vl se mordentes audis
Nūq; scias vbi iacere debeas nisi dū dormitū iueris **S**ūt
in diuersozis multi aduene. multū ignoti **E**t vita curiali
um plerūq; in hospicijs fit. vbi cōtinuo fures timendi et
formidandi sicarij sunt. neq; res vnq; tuas tam diligēt
custodies. quin aliqñ repies diminutas **N**ā vt dixi fures
in thalamo tuo dormiēt et te sopito assurgūt. resq; sub
te iacentes surripiunt. **A**ssunt meretrices. ancille. le
nonēs. ioculatores. lusozes. parasiti qui gurgia con
tinuo proludunt. **T**antusq; clamor exoritur. **U**t ne dū
dormire. **S**ed nec qui prope te est loquentem sotiū
intelligere queas. **N**ox rusticorum loquacitatem qui
nocte q̄ longa est nunquā quiescant. **A**bsentem can
tant amicam. **A**tq; **U**t flaccus ait. **M**ulta pro lu
to vappa nauta atq; biator nulla dormiendi dies datur.
Quod si vnquā rumores et alia somnus. vicerit ac ocu

ac oculos claudē cepis. euestigio reuocaberis. ⁊ aliquo
casu surgē pelleris. credo te illa milles exptū itoqz sū

De hospitiorum tedys

¶ breuior

Ed accipe alia q̄ int hospitāōū sūt tedia Mare-
schalc⁹ orand⁹ est ac p̄cio p̄ducend⁹. rogandiqz
hui. eius. ⁊ allitiendi munerib⁹ sūt vt hospitū ti-
bi tollerabile p̄beāt. q̄ ⁊ si p̄miserūt. nō tñ implebūt te
qz v̄l in remotissis locis. v̄l in vetidissis iancis collocant
Infoū ⁊ honestū locū qz dedit vt deseras et alteri cedas
nimis ac vi vrget Sed esset forte tollerabile mareschal-
cis caput inflectē. quoz est offitiū non inhonestū At for-
didos hoies sequi. atz hys supplicare ⁊ offerre pecunias
guissimū est. Nec tñ hoc potes effugē Nā et cocis ⁊ pi-
storibus et frumentarijs dapis vnquā distributoribus
humiliare te conuenit et ipsorum beniuolentiam emere

De hostiarijs curialium

Vid hostiarios referā. Deu quotiēs ille saluas
in pecc⁹ detrudet tuū. quotiens te pugno v̄l calce
repellet. quotiens vbi te viderit venientem portā
quē patebat statim recludet. quotiens te excluso quis de-
deris uel nimum vel sturzū uel emulū tuū intromittet
Principem v̄l in psilio esse vel egrotari mentietur

De motu castrorum

Vid de motu castrorū dicam. quis tormenta que
tūc accidunt possit enumerare. quanta equoz est
cura quanta armorū quot vrget angustie Trā
seūda sunt alta flumina. fontes ancipites ascendēdi. eq̄
tandū in tenebris. in pluuia. in vento. in niubus. in luto
in glatie. in fluminibus. in spinis. in nemoribus. in saxis
In precipicijs. In abruptis collium. Inter latrones
Inter hostes. Nunquam certus est principis recessus

fama nōnūq̄ vagat̄ in castr̄ in ū. castra esse molienda cū
qz accinct⁹ es vie mutat̄ opinio. q̄ si forte impar⁹ fueris
repente fit recess⁹. ibitqz rex cū paucis et sequi pene festi
nanter om̄s iubebit. Idqz tūc potissie p̄inget vel cum
egrotaueris. vel cū medicinā sūseris vel sanguinez dimi
nueris aut equi aut famli tui mun⁹ dispositi fuerit Si q̄s
vel standi vel recedēdi certitudinē habere voluerit ex cau
ponib⁹ vel mētricibus meli⁹ instruit̄ q̄ ex alijs Nūq̄ quo
sit eundē scies. nisi postquā pueneris Lrediē sepe summa
luce rex abiturus tūcqz om̄s in equis expectāt. ⁊ ad me
ridiē vsqz tā muli q̄ equi ⁊ currus onerati manēt Sicqz
onera tāq̄ decepti deponūt Lum̄ vero iter arreptū est in
hys locis potissie mansio fit vbi nec vina sūt nec cibaria
nec in quib⁹ recipi queas diuisoria Ubi vero vbtim om̄ia
suppetūt tūc post biuū castra manebūt Est em̄ regibus
tediū quotiēs mltitudinē letā audiūt. contraqz ex angu
stijs afflictioneqz pleb̄ solatia suscipiūt Ideo nōnūq̄ mille
pass⁹ p̄ diē pfiscūt. Intōū qui q̄ginta pass⁹ obābulant
gaudēbūtqz cū te vel familiarē p̄didisse vel equū accipiāt
vl̄ cū te in flumia p̄cipitatū. vl̄ frigoza obrupuisse. vl̄ estu
defecisse cognouerit cū ipsi ⁊ cōtra frigus ⁊ cōtra calozē

De castrorum processu. Armati extiterint

In castrorū p̄tea p̄cessu. quot p̄surre sūt. quot cal
ces. quot trusios. quot cas⁹. quot irrisiones. quot
blasphemie nūc tu⁹ equ⁹ aliū cedit ⁊ i te culpa re
ferē Nūc tuus cedit ⁊ affitieris damno. litigant inficē fa
muli et in bellū descendūt dīm. infeūdū seruare ordinem
oportet Nūq̄ loco cedere licet. festinādū est dū alij festi
nant. tardādūqz dū alij tardāt. nec tpe te erit quē velis
amic⁹. nec ad eū vbi vis poteris ire Si quo casu cecideris
nemo te colliget. sed vniūso exercitu calcaueris. tā tu
q̄ equ⁹ i puluerē redigem̄ Nūc i locis palustris ⁊ in luto
castra ponūt. nūc in arena locoqz sterili exquo nec ligna

natū nec aquatū absq; magno discrimine .pgredi queas
Tūcq; aut escas erit ⁊ calorib⁹ exureris ciccadis abun-
deris. Sinsallis morderis serpentib⁹ toxicaris ac vetori
b⁹ ⁊ ex alacionib⁹ pessumis cruciaris . aut est hyems et
tecto ac vestibus nudus peribis . q; si forsitan tu euase-
ris famli tñ et equi superesse nō pñt. Adde cū ape sūt ho-
stes maiores molestias. Nūc vitandos lapides . nunc sa-
gittas timendas Nūc cures non formidandos atq; la-
trones . nūc insult⁹ faciendus est in hostes . nūc cauendū
est ne hostes ipi infitiāt insultantes . in aruis etendū est .
in aruisq; dormendū . semp in valle castrorū . semp in oz-
tis excubie sūt hñde . Nūc hora quieta est Nūc in pace
manē hez . nūc tube . nūc cornua tacēt nūc insidie cessāt
De miseris cum exercit⁹ concurrūt

Uotiens itur ad muros . vel duo pcurrūt exerci-
tus . quāta trepidatio est . quot clamores . nūc eri-
gūt machine . nūc ferūt tribuli . pcurrūt iacta . fo-
diūt missilib⁹ scuta . corruscant enises . sub illo equ⁹ occidi-
tur Dic p̄foss⁹ tele ruina minat Illi caput auferet Duce
man⁹ amputat . quidā calcant mē equos . quidā in foueis
iacent ex sanguis . mille faties mortis vbiq; vident Non
em̄ hic miscdia est . non benignitas . non hūanitas . sed ille
vir bon⁹ . ille miles egregius ille fortissi⁹ . credit impator
qui plures sua manu necauit . quiq; cruentū gladium ex
pluriū viroz iugulis duxit Sūt equestres pugne . sūt pe-
destres . sūt nauales sūt murales . vbiq; res est horren-
da ⁊ facies inferno similis Nihil ibi lucrari absq; in iuri-
a pximi potes Nec tua sūt q; bellis querūt i iustis q; fere
sūt om̄a bella q; sūt inter domesticos fidei cōmittūt Der-
dere aut illic ne dū res sed vitā et animā potes nec tu te
vitare possis bellū cōfidas in quo tu⁹ rex interfuerit Ne-
mo se vitaturum speret mare cū rex nauigauerit . Aut
comitandus rex est . aut amittendus

In curijs omni etati tedium est

Inter tot tantasque difficultates aut iuuēis es et
sufferre insolitas res non potes. aut antiquo et de-
ficientibus viribus nec inedia nec siti nec labores sustine

De morbis ¶ re valet

Retēo morbus qui dū sic agimur nos agrediunt
quibus coacti vel in vīs miseri deserimur vel inf
ignotos. ac plurimi diē claudunt qui domi manē
tes p̄ multos annos bibē potuissent Sed redēamus in vr
bes. Iā scimus in amplo spatiosoque loco quiescat curia. de
erūt ne cruciat⁹ an non. fiūt dieti noua edicta. et p̄stituti
ones noue. quōb⁹ vt te coaptes singulis dieb⁹ de nouo inci-

De sessione curialium ¶ pies viuere

Sue rex seceat siue stet tibi tñ erit semp standū et
nec vllā tuis tibys poteris dare quietem. si vnq̄ sederis
temerarius iudicaberis

De stipendijs curialium

Uro vero in stipendijs recuperandis. quanta mo-
rositas quantaque diminitio est. Nūquā in tpe da-
bit Nūq̄ integz Nunc ad illū nūc ad illum remit-
teris. diū mendatys eluderis Multa sūt p̄pter q̄ ma-
gnifico dño. Caspari cancellario teneoz sed in hoc quoque
sue magnificentie sū obnoxius. qz me non patit fallario
meo frustrari. sicut alios video qui suū gn̄ fraudantes
nūq̄ stipendia recipiunt nisi distributore donauerint Nec
vllus est qui tā clara puencionis sue capitla fatiat. vt
ad volūtate officialiū nō recipi ant infemtionem. qui sūt
omnis auri corrosiozes

De necessarijs et amicis vulgarum

Ed iā de necessarijs aliquid dicam⁹ qui et ipsi cu-

rialiū tormenta exaugent Nūc hoc Nūc illud impetrari si
bi petentes. siue dux sit siue absurdū q̄ optant impetra-
re te tñ volūt Quidā vero potentes sūt ac ex gratia prin-
cipis p̄nomen p̄p̄nquos possent. sed t̄ies sunt eis p̄san-
guinei vt vel eis b̄sifacē non audeant vel si audeant infa-
miā populi. et indignationem supra se dei sustinent

De amore principis

Uro q̄ amorē principis nemo in se v̄ez assequit̄

Nā vt Socrates in eo quē de regno scripsit libro
testat̄. p̄ncipes nemiez nisi in p̄sulto quodā ip̄eru diligūt
q̄ si quēq̄ amant non vt amicū diligunt. inf̄ em̄ amicitia
tales t̄m versat̄. sed eo modo amant quo equos ⁊ canes
diligūt. fructū vt exinde suscipiant. Quid dixi erraui. cer-
te m̄lto pl̄ equū aut canis q̄ homo diligit. Mortuo quip-
pe viro mox ibi ali⁹ adest q̄ locū defūcti magnis p̄cib⁹ cō-
mittit. sibi postulat. At canis vl̄ equi mortui vicē non sup-
plebit alius. nisi vel empt⁹ p̄cio vl̄ gracia. Pax aduc dixi-
cū ne dū non dolenda sed optanda mors tua principi fit
qui diuici⁹ fuyisti. aut em̄ p̄ longis obsequijs non te re-
muneravit. Et soluit obligatio morte tua dulceq; ex ore
sonabit. Ach si mortu⁹ non fuisset homo ille magnis mu-
neribus eū donauisse. aut largit⁹ est tibi pluria q̄ te mor-
tuo recupare se sperat. non em̄ hodie diues aliquis mori
tur cui princeps non succedat

¶ persona principis

Molestie curialium que veniunt ex

Ed̄ audi iā quot iminent tibi molestie p̄pter p̄so-
nā p̄ncipis raro ne dū inf̄ p̄ncipes. sed inf̄ priua-
tos quoq; vir bon⁹ repit̄. Licero in diuinationū libris.
Si q̄ rarissime fiūt monstraputanda sūt Inq̄t magis mon-
strū erit vir bon⁹ q̄ p̄t⁹ muli Astipulat̄ hinc sentēcie Ju-
uenal. qui scz prius dixisset rari quippe boni ⁊ vix nume-
ro sūt quot te beaz porte vl̄ diuitis hostianili. Postea tñ

q̄i septē repiri nō possent ampli^o se restringit. Dicēs egre-
 giū sanctūqz vix si ceruo bimēbz hoc monstrū puero et
 miranti sub azatro Distib^o inuentis ⁊ veto cōparo mule
 Nec diuina scriptura remissione est Siquidē apud paulū
 p̄phete verba relata sūt Est autē d^o verax Om̄is homo
 mendax. ⁊ itez scriptū est. qz non est iust^o q̄sq̄a. non est
 intelligens non est requirens deū Ac rurs^o non est q̄ faci-
 at bona. non est vsqz ad nūc Vides vt oratores ⁊ poete
 cum sacra scriptura p̄cordāt. vides ne vt raxi boni mali
 vero infiniti sunt

Quomodo dolemus ex vicis principi

Ergo rex tu^o mal^o fuerit dolebit ei^o in famiā ei^o
 qz vicis cruciaberis si auar^o est aueris qz nec te
 p̄nuat nec alios bñ meritos. ⁊ qz pluria negligit
 ne sūptū faciat. si liber^o est times nē p̄fusione nimia eua-
 cuet erariū. si crudelis vereris ne in te tuos q̄ seniat. si pi-
 us egrefers qz non vult vlsificā inurias. si audax peri-
 clā reformidas. si fecozs hosti^o infidēs qui sibi semp in-
 sultāt. si loquax m̄tloquiū nō esse absqz peccato cogno-
 scis. si tacit^o dicis qz nec aicos nec fuitozes scit v̄bū reti-
 nē. si v̄molēt^o acuses ebrietatē. si vino nō v̄tīt qz paz let^o
 sit ḡuaris. si luxurie cultoz est doles qz p̄rimis iniuriat
 si femias fugit dicis non esse vix. si paucos ad se mittit
 displicz tibi mē. illos nō esse. si om̄is est om̄ib^o irascēris q̄
 tā reliq̄s quā familiaris tibi sit. si ex om̄i pte bon^o q̄ mō
 stz fuerit cū q̄ tu sis mal^o doles qz tuis vicis nō alludit
 aut tu quoqz sis bō^o quēadmodū est difficile. solebis p̄n-
 cipi bono nō aridē fortūā spqz anxius eris. p̄x suo statu
 egrotab cū eo ⁊ patieris cū eo qz nō tā filio suo p̄z affici
 ē q̄ bono p̄ncipi bon^o su^o. cui ⁊ fortūa fauerit nūc muta-
 tōz. sic isidias ties. nec dormies vnq̄ nec vigilab in pace

De mentis secessione

Et insup mag^o viroz recreacō mētis secess^o. cū se

retrahit aliq̄s insolitariū locū ⁊ vl' meditat' l' legit vl' scribit totūq; se musis p̄bz ⁊ nūc plonē. sic aristotilē. sic tulliū. sic v̄giliū. sic alios doctores iā dudū mortuos ꝑ fama viuētes ⁊ scripturis alloq̄t. s; hac voluptate priuati sūt curiales. q̄ cū sp̄ in otio sint. nūq̄ tñ otū hñt. sp̄ in multitudine sūt. in clamorib⁹. in tumultib⁹. si tibi nōnūq̄ p̄tickā mēse delegeris in q̄ l' legis aliq̄d l' scrib' mox aliquis instabit q̄ te vexet. ⁊ si aliq; cessauerit. nō abierit dispēsator nō aberit dispēsator qui pro tete p̄putū fatiet eraq; moueat nūq̄ tibi angul⁹ patebit q̄et' in quo possis cū Cipione dicē nūq̄ mi⁹ sol⁹ q̄ cū sol⁹ sū. oportet te p̄scis illis sanctisq; viris carē atq; inter homies viuere qd̄ rectius bestias om̄i virtute carentes appellaueris

De sceleribus curialium

Ant q̄ filios suos idcirco p̄ncipib⁹ tradē vt mores discāt. viā. v̄tute p̄stātes. meli⁹ dicerē ad intelligēdā malitiā t̄pitudiezq; discendā se filios trāsmisisse. sūt em̄ in curijs vitiōsissimi hoies. smōes inhonesti. ille luxuriā cōmēdat ille fornicitatē. neō se de v̄tute iactitat ꝑ aut v̄giz violasse aut superasse nuptā aut emlū occidisse aut rapinā aliq̄d sese nactū gliabit. q̄ scelera adulescentes sic imitat at; in bibū est vt nllō pt⁹ tpe dimittāt nec te putes adulescētē pudicū. sobriū. vēcūdū ac bñ moratū apud p̄ncipes inuenire om̄s hmōi sūt q̄les magistri vex est em̄ q̄ thēnci⁹ ait ad peyorē plezq; aim applicari si q̄s ad eā rē mgrm̄ sortit⁹ sit im. pbū. sic natura iubz v̄ loci⁹ ⁊ cici⁹. nos corūpūt mala exēpla. cū aim mal' autorib⁹ subeūt. refero maxias deo ḡtes mihi iā viro seq̄ndi p̄ncipes aim. tradidit cū iā p̄ntū v̄tutes aliq̄s sic accepaz vt āpli⁹ amittē nō possē. Q̄ si aliud non est hoc saltz habes qz nōnullas didici litteras quarū esse om̄ino ignarus si pueritiā manet curia cepisset

De contemptu litterarū

Et in curijs p̄intipū vitiosū lrās nosse ⁊ probri
loco dicit̄ appellari distus Est itez magna lrato/
rū molestia cū se cōtēpni p̄ om̄ia vidēt ⁊ res maxi
mas ab hys diligi . ne dicā negligi . qui vix inter man^o
⁊ pedes quot habeant nozunt digitos . sed est illrātis sua
turbatio cū viros in curiā doctos ac latie loquentes ve
nisse vidēt quos ipsi nequeūt intelligere

De remorsu conscientie

Quo p̄terea de p̄scientia tua ptuleri que semp
inq̄eta est sempq; te mordet . cū te scias mltis vi
tior̄ illecebris inquinatū nllū ḡm^o esse supplitiū .
Seneca scribit . quā p̄sciaz . Nunc Iuuenal . Cur tamē
hos tu euasisse putas quos dira p̄scia facti . mens h; at
tonitos . et surdo verbē cedit . Multū quotiens animo .
toztoreq; flagellū penaq; tā vehemens ac multo seuior
illis Quas et cedit^o grauis inuenit et radomantus no
cte dieq; suū gestare in pectore testem Sed audi obsecro
Liceronē p̄ sexto rustio cuius hec . si meminī . verba sūt
sua quēq; fraus et suus terroz maxime vexat suūq; sce
l^o agitāt . amenaq; afficit . male cogitacōes cōscientieq;
aim terrent . hec sūt imp̄hs assidue domestice furie q̄ dies
noctesq; p̄ntum penas a sceleratissimis filijs repetant

De oblocutionibus curialium

Quoq; te vertis oblocutiones de rege de consilia
rys de teipso sūt qz vl' subditi grauāt vl' hostes
instant dum curia in coreis est aut in venationibus occu
pata

De amicitia

Nullū inter res mundanas maius est mūnū
hoib^o a deo p̄cessum vt Licero dicit . q̄ amicitia At
hoc bono tā suauī . vtili tā necessari o bziūati sūt curiales

Nā cū vitiosissimi fere sint om̄s. non amicitia. inter eos
esse sed fictio quedā pōt et in malū p̄spiratio Inueniunt̄
nōnllī industriosi ac laboriosi curiales At in hys obv̄m
brata nō expressa sūt signa v̄tutū Vidēt̄ quidā liberales
sz rapinā sequūt̄ Si sūt casti abiciofos eos inuenies atqz
sup̄bos. si hūiles ebr̄y sūt et nebulones. in n̄lo v̄tus est
aliqua quē non mille vitia comitant̄ Ardūū est in hoc ho
minū cetu viz aicitia dignū repire q̄ si quis inuēt̄ fue
rit bon̄ vel regi non placebit vel maḡtib̄. nec eī beni
uolentia vti poteris qz non licz in curijs h̄re cōmertium
int̄ illos qui nō sūt accepti Vidēbisqz nōnūq̄ illos quos
diligis et qui tibi sanguine sūt p̄iuncti ad sup̄plitiū rapi et
quāuis difficile sit tacē cū doleas. nec p̄q̄ri poteris neqz
hiscē sepeqz cū illo p̄sari cogēris qui tibi v̄l p̄zē v̄l frēz

De sutoribus curialium ¶ occidit

I eius cōdictōis fueris vt famulatū possis tenē
Inuenies sutores tuos. fures. ebrios. gulosos
rixosos. insolentes. immemores. negligentes. in
ertes. adulteros. homicidas Si rur̄tu alteri famleris
dominū auar̄ q̄rulosū inuidū temulentū loq̄cē regies

De singulis curie statibus

Ascurre p̄ om̄s curie status q̄ p̄tenti p̄siliarij sūt
suis p̄silijs non adquiescere principes Quid aut̄
cancellarij. cū eor̄ littere ad honorem regis et vtilitatem
scripte transire non possunt nisi corrupte et ex bono in
malum mutate Quid Magistri curie. et Marescaldi
Dum obedientiam non inueniunt Quid Magistri ca
mere. dū eor̄ p̄puta corripūt̄ Quid capellani. dū in cele
bratione diuioz offitioz suspēdūt̄ Quid medici. dum
negligi sana et nocua recipi cernunt Quid milites. q̄o
cubicularij. Quid tubicenes Dum stipendia sibi negan
tur. q̄o coci. qui nihil p̄parare sine reprehensione possunt

Nullus est ante cui animo sunt infinite molestie. Atque . ut
breuiter dicam . per multas tribulaciones intrant iusti ad gloriam
dei. Curiales vero cum multis cruciatibus acquirere sibi ge-

De clericis curialium Ebenam studet

Nil de clericis et religiosis dixerim . quoniam io-
seph pallium cum matheo theoloni cum Joanne sin-
donem et cum samaritana cupiditatis Iordani sunt
iussi relinquere. Taceo et illos qui necessario dicit inuiti
et sequuntur curiam . namque ut Cicero pro sexto rustio di-
cit quod ego inuitus et necessario facio nec diu nec diligen-
ter facere possum

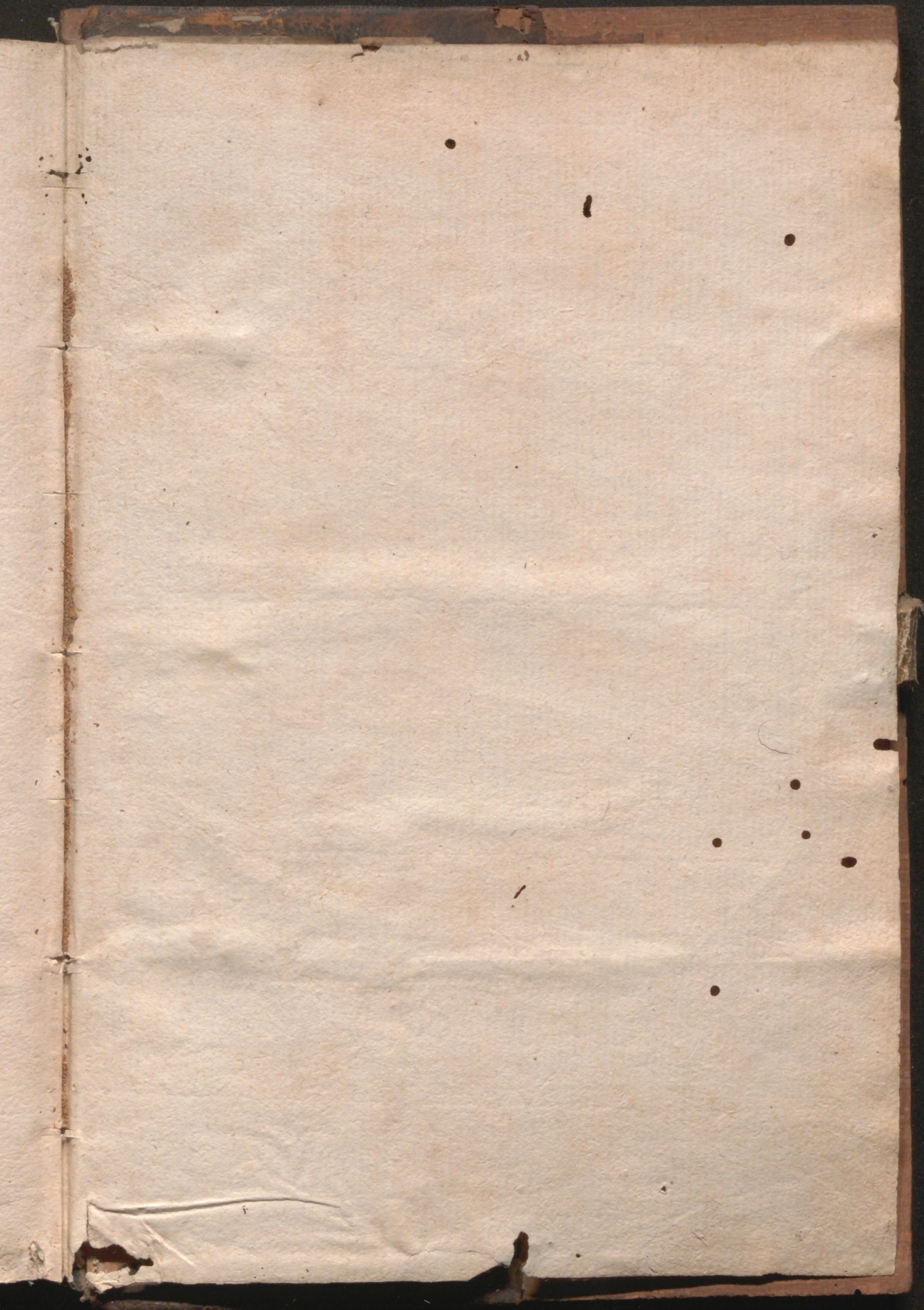
Conclusio operis

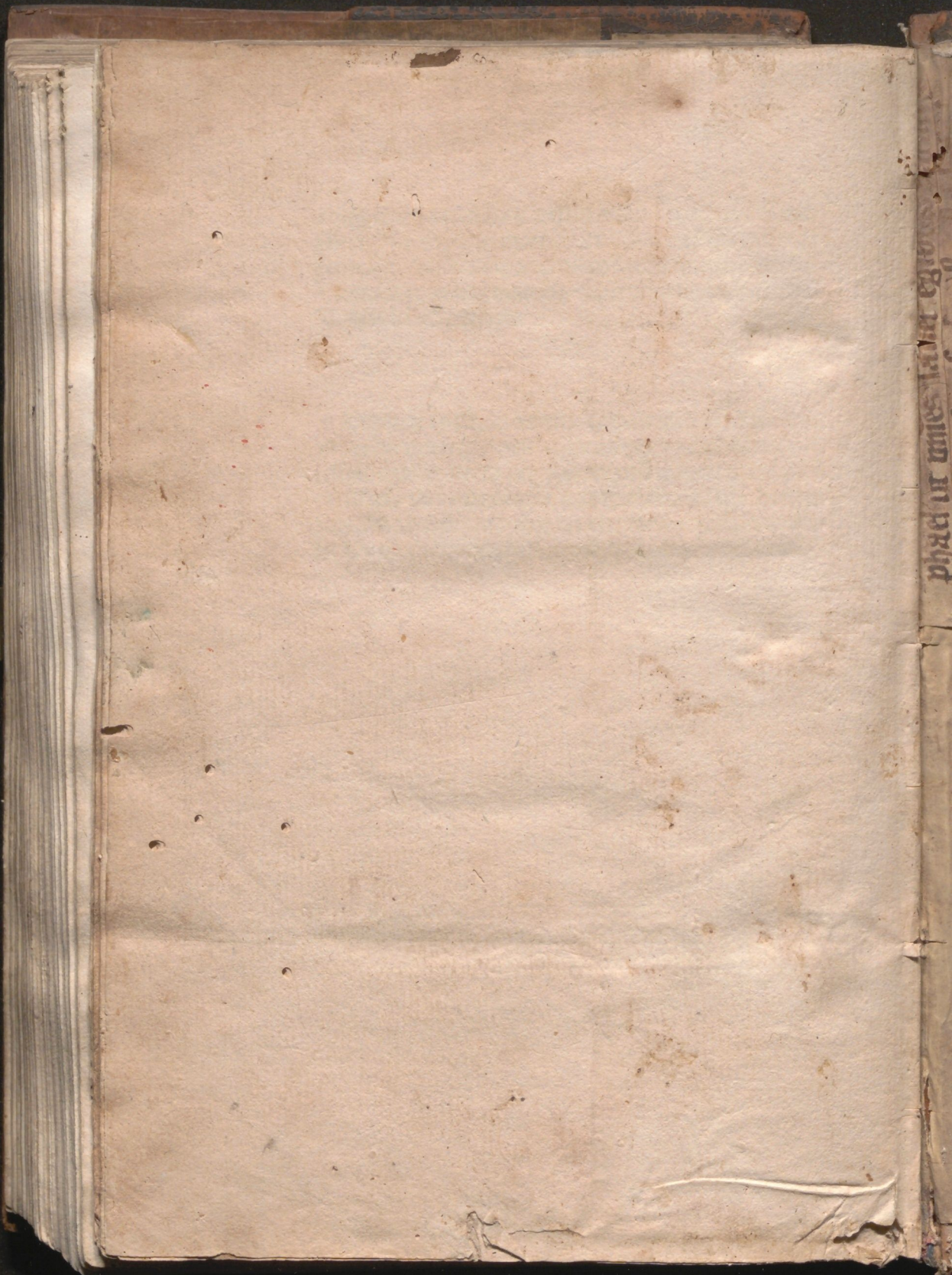
Redo iam mee esse . promissioni me satis facere quod
stultos esse me probaturum dixi qui aliam vitam ha-
bentes in qua se possunt honeste traducere curiarum mo-
lestias sequerentur . quod cum ita sit relinquamus hoc pelagum
inquietum hosque in aliam viam redigamus . Nam si pa-
cem cupimus . si otium diligimus si nobis vivere volu-
mus . si salutem anime querimus fugienda sunt nobis atria
regum . et aulici tumultus . In quibus nec requies nec bo-
narum artium exercitatio nec virtutis amor aliquis re-
gnat . sed auaricia . tantum . libido . crudelitas . inuidia .
et ambitio dominatur . quibus vicis qui sit deditus nisi
lo se poterit argumento tueri quin apud viros doctos et
malos conuincantur et stultos . Vale vir nisi ex curiali-
bus vnus esses meo iudicio esses prudens

Laus Deo

**Eneas silius de
Miseris curialiū**

15

phaci in unives. l. a. n. e. g. r. o. s.
mōs dicitur ad hūc
mōrā mōrā totis i. m. l. i. s. c. h. r. i. s. t. i.
angely sep. aliter hūm. & bēn. d. i.
cōdō dōc. r. e. l. l. e. t. h. o. c. n. o. m. i. n. e. s.
tal. bēn.

ac nra spūc cū rīoat iōi
1. i. t. h. i. e. p. e. t. i. c. o. d. e. p. r. i. s. v. i. c. i. a. s. i. c.
1. i. s. c. o. r. d. i. n. i. c. o. s. t. i. t. u. t. i. o. n. e. s. a. n. g. e. l. o. r. u. m.
p. l. e. s. t. i. n. u. s. a. l. t. e. r. v. i. c. i. e. s. c. o. d. e. p. r. i. s. v. i. c. i. a. s. i. c.

**Tractatulus de miseria curialium e
ditus per p̄clarum virū dominum E**

neam silium de peccolomb^o poetam laureatum ad reue
rendum patrem dominum iohānem episcopum Existē
sem dignissimum **Incipit Eneas silius poeta Salute**
P **D** dño iohāni de ewch p̄spicaci ⁊ clazo iuris p̄sulto
Sultos esse qui regibus s̄uiunt vitāq; tū miseli
cem tūq; miseriāz ducē curiales Vereor ne me
q̄ me arguāt mibiq; maledicāt si hac eplā q̄ tibi
scriptur^o sū ondezo nec em̄ d̄erūt q̄ me p̄ncipibus d̄efe
rāt ⁊ hostem reddere curēt. quōz homies videoz ab eoz
obsequijs arcē. Nam q̄ post hoc inquit illi atria regum
frequētābūt. si se futuros illic miseros mtellererit **At e**
go nō id ago vt p̄ncipib^o derogem.
nis leno molestiq; **Instant** q̄ plima
magni viri. q̄ regum aures obtunt
p̄tib^o recipi postulāt quos cum nec
recipe. aut honeste repellē m̄ maḡo
Gracia mihi non odiū hēri debeb
ezo curie regis vt suapte renūctiet
meis scriptis fieri vt regum aule
stultoz numer^o m̄finit^o q̄ vitā btāz
do iudicet mueniri **Sz** dicēt aly ca
p̄ceptis. dū regū suades euitari s̄z
aploz. ⁊ caput ecclie. subiecti esto
hūane p̄f̄ deū. siue regi q̄ p̄cellēt
missis **Absit** aut a me scel^o hoc vt
Vel regib^o dicā non esse parēdū
gelio. reddisq; sūt cesaris cesari. **I**
q; ⁊ romanos pauli doctor gētū
testatibus sublimiozib^o subdita si
nisi a deo **Lamo** igit ⁊ ego **O**bet

